

USNESENÍ ⁽¹⁾**Parlamentního shromáždění Euronest o vzájemném uznávání odborných kvalifikací, pracovních zkušeností a univerzitních diplomů v rámci boloňského procesu**

(2016/C 193/04)

PARLAMENTNÍ SHROMÁŽDĚNÍ EURONEST,

- s ohledem na společné prohlášení vydané na summitu Východního partnerství, který se konal v Rize (21. a 22. května 2015), jež navazuje na prohlášení učiněná v podobném kontextu v předcházejících letech ve Vilniusu a ve Varšavě,
- s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 23. října 2013 o evropské politice sousedství: směrem k posílení partnerství. Postoj Evropského parlamentu ke zprávám za rok 2012,
- s ohledem na ustavující listinu Parlamentního shromáždění Euronest ze dne 3. května 2011,
- s ohledem na jerevanské ministerské prohlášení navazující na čtvrté boloňské politické fórum a konferenci ministrů Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, které se uskutečnily ve dnech 14. a 15. května 2015,
- s ohledem na usnesení Parlamentního shromáždění Euronest ze dne 3. dubna 2012 o posilování občanské společnosti v zemích Východního partnerství, včetně otázky spolupráce mezi vládou a občanskou společností a otázky reformem zaměřených na zlepšování postavení občanské společnosti,
- s ohledem na sorbonnskou Společnou deklaraci o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství, kterou dne 25. května 1998 v Paříži podepsali ministři školství z Francie, Německa, Itálie a Spojeného království,
- s ohledem na společnou deklaraci, kterou dne 19. června 1999 podepsali ministři školství z 29 evropských zemí (Boloňská deklarace),
- s ohledem na prohlášení z Budapešti a Vídně ze dne 12. března 2010, které přijali ministři školství ze 47 zemí a kterým byl oficiálně zaveden Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (EHEA),
- s ohledem na sdělení vydané konferencí ministrů a třetím boloňským politickým fórem pořádanými v Bukurešti ve dnech 26. a 27. dubna 2012,
- s ohledem na strategii mobility 2020 pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání přijatou konferencí ministrů EHEA, která se konala v Bukurešti ve dnech 26. a 27. dubna 2012,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/55/EU ze dne 20. listopadu 2013 o uznávání odborných kvalifikací,
- s ohledem na doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. září 2005 pro usnadnění vydávání jednotných víz členskými státy pro krátkodobý pobyt výzkumných pracovníků,
- s ohledem na zprávu nazvanou „Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání v roce 2015: zpráva o provádění boloňského procesu“,
- s ohledem na doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020),

⁽¹⁾ Přijaté dne 22. března 2016 v Bruselu, Belgie.

- s ohledem na závěry Rady ze dne 11. května 2010 o internacionalizaci vysokoškolského vzdělávání,
 - s ohledem na doporučení Rady ze dne 28. června 2011 o politikách snížení míry předčasného ukončení školní docházky a o podpoře mobility mladých lidí ve vzdělávání,
 - s ohledem na zprávu nazvanou „Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání v roce 2012: zpráva o provádění boloňského procesu“,
 - s ohledem na závěrečnou zprávu mezinárodní konference o financování vysokoškolského vzdělávání, která se konala v arménském Jerevanu ve dnech 8. a 9. září 2011,
 - s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 23. září 2008 o Boloňském procesu a mobilitě studentů,
 - s ohledem na zprávu Evropského parlamentu ze dne 31. března 2015 o krocích v návaznosti na provádění boloňského procesu,
 - s ohledem na dohody o přidružení podepsané Evropskou unií a vládami Gruzie, Moldavska a Ukrajiny,
 - s ohledem na stipendijní programy Erasmus+ a Erasmus Mundus,
 - s ohledem na Úmluvu o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu (CETS č. 165, Lisabon, 11. dubna 1997),
- A. vzhledem k tomu, že vzájemné uznávání vysokoškolských diplomů členskými státy EU a zeměmi Východního partnerství zůstává nadále komplikovaným a nákladným procesem, a to i přes dosažený pokrok, který představuje boloňský proces a EHEA;
- B. vzhledem k tomu, že studenti ze zemí Východního partnerství považují za obtížné a v některých případech za nemožné, aby byly jejich kvalifikace řádně uznány některými členskými státy EU, a že studenti z EU se někdy potýkají s podobnými problémy v zemích Východního partnerství;
- C. vzhledem k tomu, že vážné překážky při uznávání diplomů a kvalifikací mohou bránit posilování akademické a profesionální mobility a prohlubování kulturních vazeb mezi oběma stranami, jakož i podpoře akademického výzkumu a celkovému pokroku v celé řadě vědeckých oblastí v Evropě;
- D. vzhledem k tomu, že neexistují žádná ujednání o rovném zacházení, pokud jde o uznávání odborných kvalifikací státních příslušníků zemí Východního partnerství/členů boloňského procesu-EHEA, a že tato skutečnost brání mnoha vysoce kvalifikovaným profesionálům v řadě regulovaných oblastí, jako je zdravotní péče a sociální práce, vzdělávání, architektura a stavebnictví (např. stavební inženýrství) a mnoho dalších, ve zdokonalování jejich dovedností, neboť je nemožnou v EU uplatňovat, v důsledku čehož se nemohou vrátit do vlasti s cennými poznatky ani nahradit chybějící vysoce kvalifikovanou pracovní sílu v členských státech EU;
- E. vzhledem k tomu, že je naléhavě nutné vybudovat v zemích Východního partnerství větší počet institucí zaměřených na výzkum, včetně doktorandských škol, a poskytnout tak místním studentům větší možnosti v oblasti výzkumné kariéry;
- F. vzhledem k tomu, že přístupy k uznávání kvalifikací se liší jak v rámci EU, tak mezi EU a zeměmi Východního partnerství, které jsou členy boloňského procesu/EHEA;
- G. vzhledem k tomu, že proces uznávání kvalifikací získaných v zahraničí není žádným způsobem harmonizován a že v zemích účastnících se boloňského procesu/EHEA neexistuje nákladově efektivní mechanismus pro reaktivní informace;
- H. vzhledem k tomu, že ve více než dvou třetinách zúčastněných zemí jsou za přijímání konečných rozhodnutí o uznání kvalifikací získaných v zahraničí odpovědné samotné vysokoškolské instituce;

- I. vzhledem k tomu, že v souvislosti s řadou vysokoškolských institucí v mnoha zemích Východního partnerství stále panují obavy ohledně spravedlnosti, transparentnosti, norem a odpovědnosti;
- J. vzhledem k tomu, že vysokoškolské instituce v zemích Východního partnerství a příležitostně i v EU se stále potýkají s korupcí, byrokracií, konzervatismem, nejistotou a se staromódními názory a že tomuto problému je třeba se postavit a řešit jej;
- K. vzhledem k tomu, že síť národních informačních středisek pro akademické uznávání (ENIC/NARIC) je přední sítí umožňující výměnu informací o uznávání a vyvíjející nástroje pro uznávání postupů, politik a metod, jež by mohly sloužit k informování veřejnosti a partnerů a pomoci členským zemím a jejich klíčovým politickým orgánům porozumět procesu uznávání a zároveň podpořit sbližování vnitrostátních předpisů a postupů s metodami EU;
- L. vzhledem k tomu, že univerzity představují prostor, který podporuje nové myšlenky a je založen na svobodě projevu a smýšlení za účelem akademického rozvoje; vzhledem k tomu, že toto pojetí může být někdy neslučitelné s politicky motivovanými tlaky, v důsledku nichž jsou studenti často vystavováni obtěžování a jsou dokonce porušována jejich lidská práva;
- M. vzhledem k tomu, že programy Erasmus+ jsou zásadními nástroji pro modernizaci vysokoškolských institucí v EU i v zemích Východního partnerství, podněcují mezinárodní spolupráci s institucemi EU a přispívají k zásadnějším reformě vzdělání a větší mobilitě studentů;

Obecné zásady

1. potvrzuje, že vzájemně uznávané kvalitní vysokoškolské vzdělání studentů v EU i v zemích Východního partnerství, stejně jako vzájemné uznávání odborných kvalifikací pro klíčová regulovaná povolání a plné uznání pracovních zkušeností získaných na obou stranách mohou být zásadní pro prohlubování a zlepšování mezikulturních socioekonomických vazeb a podporu míru, rozvoje, blahobytu a stability;
2. vítá podpis dohod o přidružení se třemi zeměmi Východního partnerství a očekává, že tento krok bude mít pozitivní dopad na vzájemné uznávání diplomů, kvalifikací, dovedností a pracovních zkušeností; domnívá se, že hlavní prioritou je navržení smysluplných a dlouhodobých prostředků spolupráce s ostatními zeměmi Východního partnerství, které zajistí pokračování spolupráce v této i v jiných oblastech; zároveň konstatuje, že dohody o přidružení upravují zavedení nástrojů pro intenzivnější komunikaci a spolupráci na úrovni vlád a parlamentů a že by tyto dohody mohly sloužit jako základ další spolupráce, která by mj. zahrnovala zakládání dalších národních informačních středisek pro uznávání, zavedení společného Evropského profesního průkazu EU a Východního partnerství a rozvoj nákladově efektivních informačních mechanismů a mechanismů varování prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu mezi EU a jejími východními partnery;
3. zdůrazňuje, že boloňský proces není v žádném případě jednosměrným systémem, naopak že cílem je spíše podpora rozvoje vysokoškolského vzdělání a akademické mobility mezi EU a zeměmi Východního partnerství, a že účastníci na obou stranách žádají snazší přístup k vysokoškolským institucím, uznávání diplomů, stipendijním programům a plnému uznávání v různých vysokoškolských systémech za podmínky, že jsou splněna všechna nezbytná akademická kritéria;
4. zdůrazňuje, že stávající situace, kdy řadě studentů a mladých odborníků z východních partnerských zemí ztěžují přetrvávající systematické problémy automatické uznávání jejich diplomů či odborných kvalifikací v EU, vytváří zásadní překážku volného pohybu odborníků a rozvoje dobrých vztahů mezi oběma stranami;
5. konstatuje, že socioekonomický vývoj zemí Východního partnerství může významně podpořit návrat absolventů vysokých škol, odborníků a podnikatelů, kteří získali nové zkušenosti v zahraničí, což zase umožňuje zrod nových myšlenek a postupů a přispívá k šíření hodnot a know-how, posiluje místní univerzity, zvyšuje důvěru zahraničních investorů a pomáhá předcházet stagnaci;
6. domnívá se, že je naléhavě nutné zvrátit tendenci, kdy talentovaní mladí lidé z regionu zemí Východního partnerství odcházejí směrem na západ, v důsledku čehož tyto země přicházejí o odborné znalosti potřebné k pozitivním změnám společnosti a udržitelnému rozvoji;

7. zdůrazňuje, že je nutné, aby všechny strany zapojené ve Východním partnerství zajistily, a to jak v právních předpisech, tak v praxi, neomezený přístup k vysokoškolskému vzdělání pro všechny bez ohledu na pohlaví, náboženství, etnickou příslušnost či politické názory; konstatuje, že univerzity jsou obecně uznávány jako místa pro získávání vědomostí a svobodný projev a že ke zlepšení akademické kvality nejvíce přispěje ochrana studentů před pronásledováním či obtěžováním jakéhokoli druhu;
8. domnívá se, že Komise by měla prioritně spolupracovat s příslušnými akademickými, správními a vládními orgány a studentskými organizacemi či zástupci studentů, aby bylo zřejmé, jaké mají studenti a odborníci ze zemí Východního partnerství důvody k obavám, a pojmenovaly se konkrétní problémy, které tento region sužují, a nalezla patřičná řešení;
9. zdůrazňuje, že vlády zemí Východního partnerství musí zesílit své snahy o zavedení odpovídajících systémů kontroly a ověřování kvality a spolupracovat při tom s univerzitami a vnitrostátními orgány odpovědnými za zvláštní regulovaná povolání, aby mohly svým občanům nabízet vhodné příležitosti k obohacení studia a zkušeností, a to i v EU;
10. se znepokojením konstatuje, že v některých oblastech vzdělávání v zemích Východního partnerství nadále přetrvává genderová nevyváženost, a domnívá se, že je třeba aktivně podporovat a stimulovat rovnocenný přístup obou pohlaví ke všem stupňům vzdělávání, zejména terciárnímu vzdělávání, a to cestou cílených stipendií posilujících pozitivní diskriminaci;
11. zdůrazňuje, že poté, co bylo v případě všech zemí Východního partnerství kromě Běloruska dosaženo liberalizace vízového režimu, stoupl počet studujících z tohoto regionu, kteří se zajímají o možnosti dalšího studia v EU; naléhavě proto žádá orgány EU, aby posílily jednání s Běloruskem ve věci vízové liberalizace s cílem podpořit studentskou mobilitu mezi EU a všemi zeměmi Východního partnerství bez výjimky;
12. zdůrazňuje, že primárním a zcela zásadním předpokladem výkonného vzdělávacího systému, který je kompatibilní s EU, je nezávislost univerzit a jejich naprosté oddělení od státu a politiky jsou; zdůrazňuje, že financování univerzit na spravedlivém základě je nezbytným krokem tímto směrem a že by nemělo být nijak propojeno se státem či politikou, ale mělo by se řídit výkonností, počtem studentů a akademickými výsledky;
13. vyzývá univerzity v zemích Východního partnerství, aby svou nabídku v oblasti vzdělávání přizpůsobily potřebám trhu práce;
14. vybízí univerzity v EU i zemích Východního partnerství, aby aktivně usilovaly o vzájemnou spolupráci, vyměňovaly si zkušenosti a zřizovaly stále mechanismy pro dialog s cílem lépe zajistit, že v zemích Východního partnerství bude docházet ke změnám;
15. uznává důležitost úlohy sítě ENIC/NARIC, pokud jde o nejrůznější aspekty akademického uznávání a uznávání regulovaných a neregulovaných povolání, a domnívá se, že je nezbytné posílit další rozvoj této sítě, včetně rozvoje fungování a úlohy národních středisek v zemích Východního partnerství;

Univerzitní diplomy v rámci boloňského procesu

16. vítá skutečnost, že všechny země Východního partnerství jsou členy Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA), že navzdory řadě rozdílností v provádění zásad boloňského procesu všechny usilují o dosažení stejných norem ve vysokoškolském vzdělávání, jako existují v ostatních zemích EU (normy a pokyny pro zabezpečování kvality v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, EHEA-ESG), a že hlavním cílem v celé oblasti by mělo být automatické a okamžité uznávání všech vysokoškolských diplomů;
17. vítá rozhodnutí ministerské konference konané v roce 2015 o přistoupení Běloruska k Evropskému prostoru vysokoškolského vzdělávání a spatřuje v tomto vývoji důkaz inkluze boloňského procesu; vybízí Bělorusko, aby svůj systém a praxi vysokoškolského vzdělávání sladilo se systémem a praxí vysokoškolského vzdělávání v zemích EHEA;
18. bere na vědomí, že země Východního partnerství v současnosti správně zavádějí nástroje boloňského procesu, zejména evropský rámec kvalifikací a evropský systém přenosu a akumulace kreditů, do svých národních rámců kvalifikací a národních systémů přenosu kreditů, harmonizovaných s boloňskými nástroji, a že přestože stále existuje prostor pro zlepšení, kritéria, která budou uznána odpovídajícími orgány EU v rámci evropského prostoru uznávání pro automatické uznávání univerzitních diplomů, by měla vést k rychlejšímu a intenzivnějšímu uznávání diplomů studentů ze zemí Východního partnerství;

19. zdůrazňuje potřebu posílit spolupráci mezi vzdělávacími institucemi v EU a v zemích Východního partnerství za účelem sdílení zkušeností vzhledem k tomu, že ve většině zemí provádějí uznávání zahraničních diplomů pro akademické účely právě tyto instituce;
20. bere na vědomí, že míra státních výdajů v oblasti vysokoškolského vzdělávání se mezi jednotlivými zeměmi Východního partnerství značně liší, což platí také v případě samotných členských států EU; odsuzuje nicméně skutečnost, že v mnoha zemích Východního partnerství a sousedících členských států EU patří procentní podíl HDP vynakládaný na terciární vzdělávání k nejnižším v EHEA, takže odpovídající rozvoj v této oblasti je obtížný nebo zcela nemožný;
21. konstatuje, že země Východního partnerství většinou respektují boloňské uspořádání struktury vysokoškolského vzdělávání do tří cyklů (bakalářský stupeň, magisterský a doktorský), i když není v rámci EHEA všude uplatňováno stejně, ale že existuje problém výrazně nedostatečného počtu fakult nabízejících doktorské studium nebo dostupného financování pro studenty v těchto zemích, což je hlavním důvodem toho, že většina potenciálních adeptů na doktorský titul hledá možnosti studia jinde;
22. zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že hlavními orgány odpovědnými za kritéria kontroly kvality a postupy udělování diplomů v souladu se zásadami boloňského procesu a lisabonskou úmluvou o uznávání kvalifikací jsou většinou samotné instituce vysokoškolského vzdělávání, je silně zapotřebí, aby se v zemích Východního partnerství rozvíjela větší autonomie institucí vysokoškolského vzdělávání a posílilo se jejich postavení, a vyzývá Komisi a ESVČ, aby společně s vnitrostátními orgány přezkoumaly možnosti, jak vývoj tímto směrem podpořit;
23. naléhá na vlády a parlamenty zemí Východního partnerství i členských států EU, aby usilovaly o důkladnější prosazení zásad lisabonské úmluvy o uznávání kvalifikací v rámci svých vnitrostátních právních předpisů, pokud jde o kvalitu diplomů udělovaných ve vnitrostátním kontextu i o usnadnění automatického uznávání zahraničních kvalifikací;
24. poukazuje na to, že hlavním důvodem, který nadále mnoha orgánům v EU brání v automatickém uznávání kvalifikací udělených v zemích Východního partnerství, je existence tzv. fabrik na diplomy a tzv. fabrik na akreditace a nedostatek srovnatelných, kompatibilních a koherentních vnitrostátních systémů, pokud jde o provádění nástrojů boloňského procesu a Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání;
25. vyzývá vlády na obou stranách, aby vynaložily větší úsilí na budování důvěry v systém vysokoškolského vzdělávání, zejména zajištěním rovných podmínek pro přijímání studentů a zkoušky a jejich přístup ke zdrojům a zařízením, jakož i rovných práv v souvislosti se stipendii, a především aby zajistily, že diplomy budou udělovány pouze studentům, kteří splní veškeré požadavky a výsledky učení podle ERK nezbytné pro danou kvalifikaci;
26. důrazně vyzývá orgány EU, ale i univerzity, aby hledaly a určily smysluplné cesty, jak podpořit studenty ze zemí Východního partnerství, a to zvýšením počtu a posílením viditelnosti akademických stipendií určených pro studenty ze zemí Východního partnerství, s využitím nejrůznějších nástrojů Unie, ale také tím, že budou národní vlády, nadace a nevládní organizace vybízet k tomu, aby reagovaly na potřeby studentů ze zemí Východního partnerství, neboť v mnoha případech pocházejí z ekonomicky znevýhodněného prostředí a navzdory vynikajícím akademickým výsledkům je pro ně finančně obtížné studovat v EU;
27. vítá aktivní zapojení východních partnerů do programu Erasmus+ a skutečnost, že mají velmi dobrou absorpční kapacitu rozpočtu; lituje však toho, že finanční prostředky, které jsou zemím Východního partnerství k dispozici v rámci těchto programů na období 2014–2020, zůstaly zhruba ve stejné výši jako v předchozím finančním období;
28. považuje za mimořádně důležité, aby byly v zájmu podpory větší míry spolupráce navýšeny finanční prostředky určené na stipendijní programy EU, jako je Erasmus+, aby při tom byly specificky určené studentům ze zemí Východního partnerství a aby byla v rámci finančních plánů EU vytvořena zvláštní kapitola pro tento region, který je pro Unii ze strategického a kulturního hlediska nanejvýš důležitý;

Odborné kvalifikace a pracovní zkušenosti

29. domnívá se, že vzájemné uznávání odborných kvalifikací je nezbytné k tomu, aby mohlo být překonáno několik zcela zásadních etap rozvoje obou stran projektu Východního partnerství, včetně zlepšení dočasné mobility za účelem pracovní specializace, čímž by se občanům zemí Východního partnerství otevřely možnosti získání nových dovedností, které mohou ve svých domovských zemích využít ke zvýšení svého profesního výkonu, ale které také mohou sloužit k doplnění kriticky se nedostávajících pracovních sil na obou stranách;

30. konstatuje, že přestože jsou odborné kvalifikace úzce svázány se zlepšením uznávání diplomů v rámci boloňského procesu, neexistuje žádný specifický dokument podobný směrnici 2013/55/EU, jež tuto otázku reguluje v rámci EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska, který by v současnosti zahrnoval země Východního partnerství; podporuje proto vznik nových iniciativ, které by této prioritě dodaly skutečně kontinentální rozměr;
 31. vyzývá Komisi a ESVČ, aby společně s vládami zemí Východního partnerství přezkoumaly možnost vytvoření nového rámce evropského sousedství s cílem rozšířit systém Evropského profesního průkazu i na tyto partnery; doufá, že by tento nástroj mohl vést k obnovené a dynamičtější mobilitě v Evropě a jejím sousedství a že by mohl pomoci zacelit nedostatky kapacit v celé škále povolání, což by bylo vzájemně výhodné pro všechny strany;
 32. zdůrazňuje, že veškerá spolupráce v oblasti uznávání odborných kvalifikací by měla být koncipována tak, aby z ní měli prospěch pracovníci na obou stranách a mohli si díky ní rozšířit své dovednosti, praxi a možnosti mobility, aniž by to ohrozilo dostupnost pracovních sil v zemích Východního partnerství nebo vznikla jakákoli nerovnováha v rámci EU;
 33. žádá, aby byl vyvinut přístup k provádění postupů uznávání odborných kvalifikací, který bude jednotný pro všechny, a vybízí vlády zemí Východního partnerství, aby vypracovaly a zavedly spolehlivé a transparentní postupy uznávání odborných kvalifikací, a to nejprve pro regulovaná povolání;
 34. domnívá se, že vzájemné uznávání pracovních zkušeností kvalifikovaných pracovníků je neopominutelným prvkem vytváření dynamického trhu práce v Evropě a že by měla být stanovena základní kritéria, která by mohly členské státy a další partneři mezi sebou sdílet, aby bylo možné započítat a kvantifikovat pracovní zkušenosti pracovníků;
 35. domnívá se, že vedle toho, že budou používána kritéria týkající se kvality, transparentnosti a integrity, by členské státy EU a země Východního partnerství měly zajistit, aby vnitrostátní orgány zabývající se odbornými kvalifikacemi a veškerá sdružení a svazy zaměstnavatelů věnující se uznávání pracovních zkušeností učinily vše, co je v jejich silách pro to, aby nedocházelo k žádné formě diskriminace, a to s žádných důvodů (pohlaví, náboženství, etnické příslušnosti nebo země původu, včetně kteréhokoli státu Východního partnerství);
 36. pověřuje své spolupředsedy, aby předali toto usnesení předsedovi Evropského parlamentu, Radě, Komisi, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku/místopředsedkyni Komise, Evropské službě pro vnější činnost a vládám a parlamentům členských států EU a zemí Východního partnerství.
-